

LANDSCAPES; THE SOCIAL CONSTRUCTION OF NATURE AND THE ENVIRONMENT
Oppland kunstsenterers åpningsutstilling 14.06 – 31.08-2014

Nettkatalog

Chris Drury: "Wave Particle"

Foto: Camilla Søyland

I GALLERIET: 1 Chris Drury, *Coming, full circle* • Svein Flygari, *Top of the world*

UTE I BYEN:

2 Marit Hosar, *Spor* 3 Marit Arnekleiv, *Reset View* 4 Egil Martin Kurdøl, *Fotografen*

5 Anna Widén, *Ankomst* 6 Ådne Løvstad, *Trikolor* 7 Jannecke Lønne Christiansen, *Idyll*

Åpningstider galleriet: onsdag - søndag kl 12:16
Utstillingsen varighet: 14.06 - 31.08
Kirkegata 68, Tlf: 97 12 24 22, www.kunststopp.no

Innhold:

Forord
Kart
Kunstprosjekter:

Chris Drury, England: "Coming Full Circle"
Svein Flygari Johansen: "Top of the World"

Marit Hosar: "Spor"
Egil Martin Kurdøl: "Flere steder for alltid"
Marit Arnekleiv: "Reset view"
Anna Widén: "Ankomst"
Ådne Løvstad: "Trikolor"
Jannecke Lønne Christiansen: "Idyll"

Essay: Landskap; en sosial konstruksjon.

Av Patrick Huse – Billedkunstner, kurator.

Oppland kunstsenter,
www.kunststopp.no , , Email: post@kunststopp.no, mobil 97 12 24 22
Adresse: Kirkegata 68, 2609 Lillehammer
Galleriet er åpent onsdag – søndag 12 - 16

Forord

Dette er de tekster som kunstnerne og kurator har utarbeidet før utstillingen. Hensikten med denne publikasjonen er å gi publikum en innsikt i hvert kunstverk og gjøre det enklere å finne frem til de ulike installasjonene i sentrum av Lillehammer. Det er ikke en endelig dokumentasjon av prosjektet.

Oppland kunstsenter åpner sitt nye galleri med åpningsutstillingen:

Landscapes; the social construction of nature and the environment.

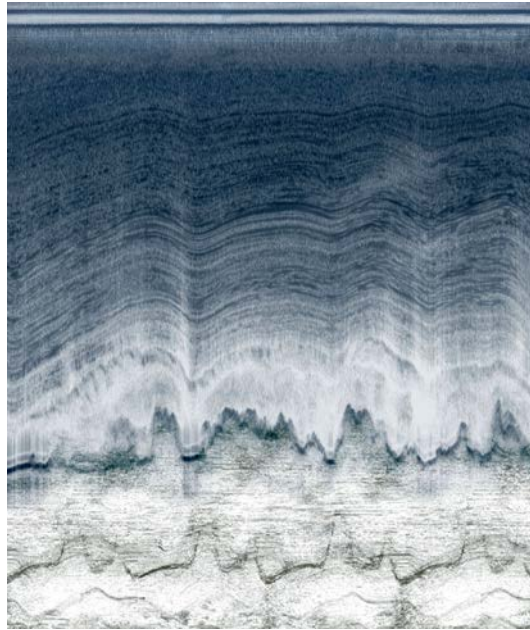
Valget av åpningsutstilling er knyttet til kunstens sosiale rolle og forståelse av landskap og miljø.

Vi har en lang historie i vår tilnærming til landskap og landskapsforståelse. Landskapet som en forutsetning for menneskelig eksistens og aktivitet. I dag har landskapet fått en ny betydning gjennom vår definisjon og bruk av begrepet i forhold til den samfunnsmessige og de institusjonelle rammer som omgir vår tilværelse. Synet på landskapet både i teori og praksis er i den postmoderne verden dekonstruert som så mye annet og vi har fått et politisk landskap, et økonomisk landskap, et kulturelt landskap, et urbant landskap osv. Hensikten med prosjektet er å sette større fokus på vår landskapsforståelse og sette landskapet inn i en tydeligere samfunnsmessig kontekst og betydning.

Med dette som utgangspunkt ønsker vi å tilføre et visuelt/estetisk perspektiv der temaet kan få en helhetlig og kunstnerisk behandling og å sette søkelyset på forholdet mellom en lineær og sirkulær naturoppfatning. Vår forståelse av natur synliggjør også hvordan vi forstår oss selv og hvordan vi definerer vår plass i naturen.

Utstillingen består av to deler. Den ene delen er inne i galleriet og den andre delen er i ute areal i Lillehammers byrom.

CHRIS DRURY : COMING FULL CIRCLE

Double Echo

Putting together an archive of the last 30 years of work has been interesting and I realise that the four works in the main exhibition room cover most of the themes that I have been exploring over these years. These are best summed up by something I wrote in 1995 and which Kay Syrad quoted at the beginning of her introduction to my book *Silent Spaces*:

The edge is the division.

What is known is always from the past.

Through knowledge the new is a reworking of the old.

The sum total of knowledge is culture.

Culture is the veil through which we describe nature.

The process of nature continues despite our analysis.

Our analysis is part of the process of nature.

The process of nature must include the actions of man whether or not they are destructive.

Man's description of 'nature' as something separate – out of town – where the edge is the division

between 'nature' and 'culture', is an illusion.

'Nature' and 'culture' are the same thing.

There is no division.

1. The work *Land, Water and Language; Looking North from Eaval* was made in 2009 when curator Andy Mackinnon asked me to make a canoe journey with him across the island of North Uist on the Western Isles of Scotland and to create an exhibition about the journey at Taigh Chearsabhagh, the gallery and art centre which he runs on the island. I readily agreed: North Uist from the air is more water than land and historically boats are the way to get about the landscape. We started our journey by climbing the only mountain on the island – Eaval, which rises in a classical pyramid from the flat flow country and which I first saw in 1988 when I walked the length of the Outer Hebrides from north to south. The photograph which is the basis to this work was taken from the top of that peak as we tried to see just where we would meander our way through the

myriad lochs that lay beneath us. This very landscape has been inhabited for thousands of years and has experienced both prosperity and famine. It looks wild but it is a landscape that is intimately known: each loch, hill, pasture, burn or crag has been named. There is even 'a place of the dragged boat' (an activity we were about to do a lot of)! On the map the languages are English, Gaelic and Norse from the Vikings, so here all these names have been densely typed and repeated and overlaid in a veil over the image: English – Gaelic/Norse - English - Gaelic/Norse - English. Culture (language) 'is the veil through which we describe nature'.

2. The video piece *Breath/Anail* is a collaboration with Andy Mackinnon and it was made for that same original show – *Land, Water and Language*. The word *anail* is Gaelic for breath and has a resonance with the English word *inhale*. The continually breaking wave is like a breathing in and a breathing out. The work is echoed in the two other works in the exhibition, which have connections to science. The obvious connection to the breaking wave is sound and light waves. In *Quantum Mechanics* light is composed of either particles or waves depending on how the viewer sees it at the time – this is wave-particle duality.
3. The background to *Double Echo* was my residency in Antarctica in 2007 with the British Antarctic Survey. I was deep in the interior with a group of scientists who were looking at the structure and flow of the ice beneath us – some 4 kilometres of it, built up over 900,000 years. By using radar fixed to the undersides of small aircraft they would fly on a predetermined course for four hours. The radar pulse would be sent down through the ice to the Antarctic landmass and back up into a computer, giving an amazing cross section of ice and land beneath the flight of the plane. One of the scientists, in showing me these images and knowing of my interest in the patterns of the heart, said that these echograms were looking at the 'heartbeat of the Earth'.

For *Double Echo* I persuaded the pilot who flew these echogram flights to have his heart read by echocardiogram at a London hospital where I knew the doctors on the cardiac ward. An echocardiogram shares a similar technology to echograms except that it uses sound rather than radar. The resulting image here is a superimposition of both the human and Earth heartbeat: waves of sound, waves of ice, waves of water, waves of time, waves of breath and the waves of a beating heart.

4. The installation *Wave Particle* takes *Double Echo* and turns it into a 3-dimensional experience. The floating, semi-transparent rectangular prism is made up of approximately 4000 strands of hanging nylon thread, stretching from ceiling to floor and taking up an area 3 m. x 1.5 m. x 4 m. high. It creates a veil for the whole room, partially obscuring and changing how both people and art works appear while at the same time catching the light and reflecting it back. It is an attempt to combine waves and heartbeats in three dimensions. The wave is both vertical (a curtain of 864 blue nylon threads) and horizontal (strung fragments on the threads), re-drawing in three dimensions both the Antarctic mountain range and the human heartbeat, moving horizontally across the vertical curtain wave, delineated by the blue thread. The mountain range is composed of folded fragments of printed ice layers on acetate, from an echogram strung onto the threads, and the heartbeat is made up of fragments of what has once been living material: bone, twigs, etc tied to the same threads on a lower level. The blue threads are stretched taut between hooks on the ceiling and floor and surrounded by a veil of loosely hanging clear thread to complete the prism.

Svein Flygari Johansen

"Top of the World"

Foto: Jannecke Lønne Christiansen

Det går fort når sommeren setter inn nordpå. På grunn av den korte tiden naturen har på seg til å gjøre det den skal, er det som om den haster av gårde mot høst før våren egentlig har gjort seg ferdig. Grønnfargen sprenger seg plass imellom sneflekkene og elvene skynder seg mot havet slik at laksen kan komme seg opp og gjøre sin jobb. Alle insektene ser ut til å klekke samtidig og opptar store deler av luftrommet mye av tiden. Nå "ruler" naturen.

Heftigheten gir også folk en energitrukk. Intensiteten gir entusiasme etter tiden med vinterens fortrykk. Følelsen er som å ha sola i øynene hele tiden, og der oppe berører den ikke horisonten på flere uker.

Men det er mange måter å ha lyset i øynene på. Etter tusenvis av år der vi tilba naturen og besjelet solen og elementene, møtte den for noen hundre år siden et tilbakeslag. Det nye lyset fikk ord, det ble skrevet. Å bli skrevet gir makt, og skribentene var gode strateger. Den nye ville være den eneste og for å være den eneste måtte de andre vike plass. Skribentenes strategi var ganske innlysende, for å bli kvitt opponentene måtte de diskrediteres, noe skribenter alltid har kunnet. I tekstene de publiserte de neste århundrene kunne en lese at den nye hadde skapt alt, både oss og naturen, men naturen var bare til for oss å bruke, den hadde ikke verdi i seg selv. Han kunne gi den verdi for oss, men bare hvis vi så ham som den eneste. Det var også deler av naturen som var bebodd av hans onde opponenter og denne delen av naturen måtte bekjempes.

Vi fulgte deres anbefalinger og brukte omgivelsene våre til bristepunktet, for det var jo vårt, skribentene hadde gitt oss papirer på det.

Men mer i ånden av den febrilske sommeren nordpå, hvor ingenting ser ut til å ha et mønster, har vi "Coyote". Ordet om denne opponenteren går blant mange nordamerikanske indianerstammer og har gjort det i århundrer. Hans natur er å forvirre, erte og forarge, men også å få frem smilet og latteren. Det er han som har plassert stjernene på himmelen, men det var også han som stjal tobakken fra sola. Coyotes ytre form er elastisk og kan innta gestalter som fra politikere til biesvermer. Han er kjent for å forføre unge jomfruer som er alene på stranden og jeg er sikker på at han også kan lage trykkfeil i skribentenes skrifter eller klusse med store menns taler.

Marit Hosar

"Spor"

Spor – avtrykk – signatur – arkiv. Spor etter oss? Hvilke spor setter vi, hvilke spor etterlater vi til framtiden? Hverdagen er full av alle de elektroniske sporene vi etterlater, og som vi ikke har kontroll på. Men hva sier de sporene vi finner igjen?

Og hva sier disse bygningene som omgir plassen her? Hvilke drømmer kan de oppfylle? I en by setter bygningene sine spor. Hvordan husene innbyrdes stilles opp, kommuniserer, forteller sin historie. Utgjør et landskap. Det arkitektoniske uttrykket, hvordan rommene i mellom bygningene er med og definerer et sted. Vår bevissthet om stedet preges ofte av aktiviteten dette stedet brukes til, og innholdet i bygningene preger vår oppfatning av stedet. Oppfatningen vil skifte etter hvert som bruk av stedet og innholdet i bygningene endres. Og spor forsvinner. Bygningene som har adressen Kirkegt. 76 og Kirkegt. 80 i Lillehammer i dag preges av offentlig virksomhet. Oppland fylkeskommune og Innovasjon Norge Oppland. Inngangspartiene til bygningene er bundet sammen med en gangsti hvor det på dagtid er hektisk aktivitet. Folk haster til sin jobb eller til et møte. Et møte for å planlegge eller for å søke støtte til å realisere et prosjekt, et prosjekt som vil sette sine spor i de landskapene de vil berøre, en drøm som kan gå i oppfyllelse eller briste. Beslutninger fattes, retningslinjer tolkes og følges. Makt utøves. Og nye spor skapes, nye spor som vil påvirke videre utvikling. Du kjenner ikke lenger lukta fra pipene som Pipe-Larsen produserte her. De fleste av oss husker heller ikke husene som stod her før Kirkegatebrua ble bygget i 1955. Men sporene finnes fortsatt, ikke synlige når du besøker stedet, men i bøker, i fotografier, i arkiver og i folks minner. Minner som gir den enkelte en oppfatning av et sted.

Marit Arnekleiv

"Reset view"

Sted: Stortorget og trappehusvegg i bakgården til Kirkegata 64, Lillehammer.

Foto: Gunhild Arnekleiv

Th. Erichsen "Fra Lillehammer" 1914
Foto Bjørn Johnsen, Drammens Museum

Fra Lillehammer 2014 Foto: Gunhild Arnekleiv

Området som prosjektet tar utgangspunkt i er i dag stort sett forbeholdt parkeringsplasser, men for 100 år siden var det et mye benyttet motiv hos maleren Thorvald Erichsen. Han oppholdt seg i lange perioder på Breiseth Hotell der han brukte utsikten med gamle Avholdsheimens trappehus i Kirkegata og Balbergkampen i nord som et

gjentakende motiv i en rekke malerier. Disse ble utført i tidsrommet 1907-1928, malt i minst 37 variasjoner. To av versjonene er i dag å finne på Lillehammer Kunstmuseum. Thorvald Erichsens malerier med trappehuset som et sentralt element i motivet, er utgangspunktet for dette kunstprosjektet. I boka «Thorvald Erichsen på Lillehammer» fra 1989 sier kunsthistoriker Per Bjarne Boym: Det er den sansemessige kategori «fargen» som er denne kunstens gjenstand. Denne «fargen» kommer fra den observerte naturen (motivet, naturen el.l.) men den refererer seg til kunstnerens personlige oppfatning av dette «fargebildet». ....

Thorvald Erichsen presenterer sin kunst som bilder av en rent sansemessig og personlig erfaring.

Begrepene «kunstens gjenstand» og «en sansemessig og personlig erfaring» blir en innfallsvinkel i videre arbeide med prosjektet Reset View.

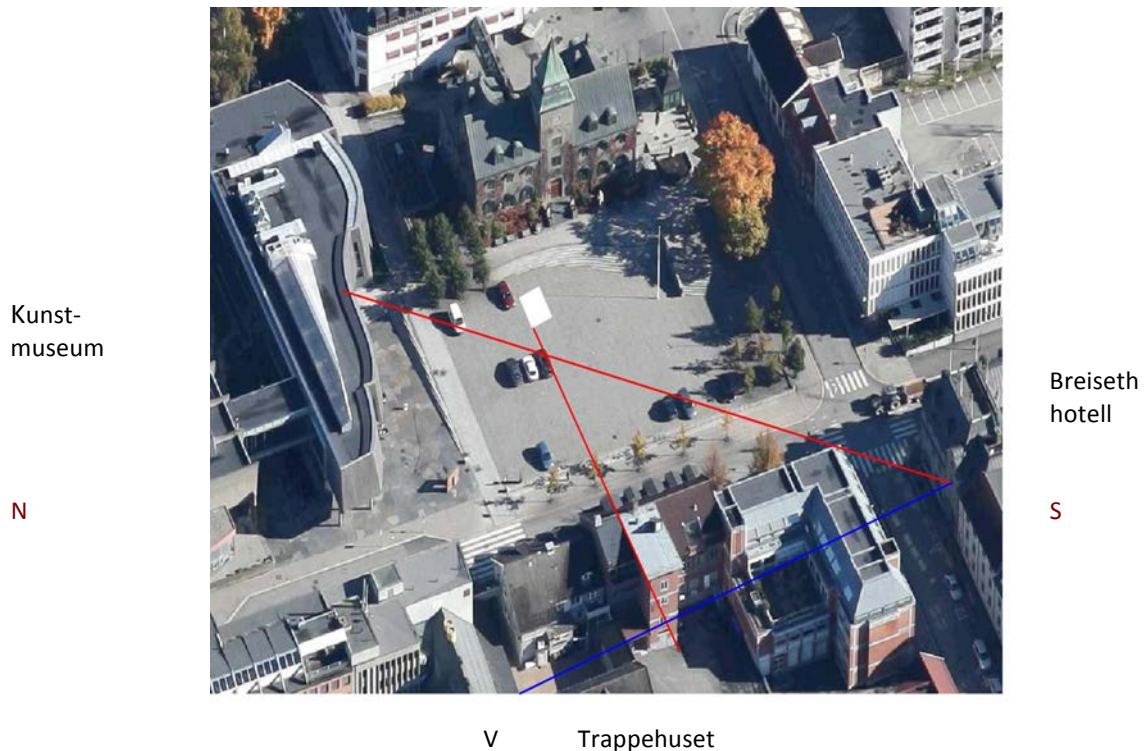
Arbeidet består av to deler; et objekt plassert på Stortorget og en tekst montert på trappehusets vegg i bakgården i Kirkegata 64. Teksten er et sitat fra et brev Erichsen skrev til en venn i 1905. Sitatet kan også observeres fra søndre del av Jernbanetorget og ved forbipassering med tog eller buss.

Objektet på Stortorget har klare visuelle referanser til trappehusets tak.

Den skulpturelle formen bidrar til å skape en annen situasjon i et område som fra før av har ganske klare definerte funksjoner.

Objektet rager ikke mer enn halvmeteren over den permanente belegningssteinen og kan ikke betegnes som et utkikspunkt i vanlig forstand. Men ved å entre objektet skifter man likevel posisjon og oppmerksomheten dras kanskje mot noe annet enn det opplagte.

Prosjektet har som formål å stille spørsmål rundt hvordan vi i det daglige bruker blikket, sansene, hva oppmerksomheten rettes mot og hva vi er villige til å rette den mot.

Egil Martin Kurdøl

”Flere steder for alltid”

Foto: Jannecke Lønne Christiansen

Jeg tenkte at det sikkert var utrolig slitsomt alltid å ha med seg fotografiapparatet og være på vakt for å fange et bilde som kunne dukke opp. Men slik så det ikke ut. Fotografen var bestandig lys våken og full av lyst til å finne flere bilder. Han virket aldri sliten eller lei av all fotograferingen han bedrev.

”Blir du aldri lei av hele tiden å se etter bilder”, spurte jeg ham en dag.

”Jeg setter alltid opp et speil langs veien, slik at jeg skal se hvor hen jeg går”, svarte Fotografen.

Etter å ha fotografert i mange år skulle Fotografen stille ut i et stort museum.

Han hang fotografiene sine sirlig opp på de hvite veggene i de store rommene.

Dernest, ganske tilfeldig virket det som, hang han speil mellom og over og på siden av fotografiene.

Han fotograferte så bildene som ble reflektert i speilene, igjen, ut fra ganske vilkårlige vinkler.

Til slutt tok Fotografen vekk alle fotografiene som tilsynelatende hadde utgjort utstillingen, fjernet alle speilene og hang fotografiene av speilbildene der speilene hadde vært.

Hvert bilde der det hørte til.

Ådne Løvstad

"Trikolor "

Foto: Kunstneren

Et kjennetegn ved mennesket er behovet for å lage tegn. Disse sporene etter mennesker finner man i hulemalerier og graffiti, enten tegnene er laget av rester fra bålet eller med sprayboks og tusj. Disse tegnene har et abstrakt eller symbolsk innhold, særegent for kulturen de er skapt i, fylt med innhold og mening.

Fortolkningen av abstrakte eller nonfigurative tegn og symboler, er så innarbeidet at vi ikke tenker over at denne teksten inneholder tegn som representerer lyder, som er abstrakte representanter for handlinger og det vi omgir oss med. Denne teksten har også som oppgave å beskrive eller forklare en kunstnerisk praksis, slik at den blir lettere tilgjengelig og dermed får en mer felles betydning. Det er et kjennetegn ved mennesket at det søker mening og forståelse i alt det blir presentert for, enten det finnes en mening eller ei.

Innenfor det visuelle feltet kan man snakke om grunnleggende former eller tegn. På den kjente Bauhaus skolen i Tyskland søkte man på begynnelsen av 1900tallet etter disse elementene innen kunst og design på samme måte som man innen vitenskapen søkte de elementer som naturen besto av, slik som atomer og molekyler. Man mente at det var mulig å bruke en vitenskapelig innfallsvinkel til dette, som ikke skulle ha noen mening eller innhold slik som følelse og symbolikk. De grunnleggende formene hevdet man i dette miljøet var trekanten, kvadratet og sirkelen. Definisjonen har blitt stående som bortimot enerådende i nesten hundre år, selv om det er innlysende at de grunnleggende formelementene er punkt, linje, sirkel og kule og at trekanten og kvadratet kan utledes av disse. En annen kunstner på

denne tida var russeren Malevitsj. Han kom fram til at de grunnleggende formene var kvadrat, sirkel og kryss. I motsetning til konstruktivistene i Russland og Bauhaus skolen, mente han at disse formene også hadde en åndelig og symbolsk dimensjon, dvs. en mening eller innhold. 1915 lagde Malevitsj bildet "Svart kvadrat" som besto av et svart kvadrat malt på et hvitt kvadratisk lerret. Dette ble regnet som det første maleri som ikke var abstrakt på den måten at det var en forenkling eller transformasjon av virkeligheten. Samtidig er det interessant å se hvordan de samme farger og former har blitt brukt i flagg lenge før dette og at noen av forslagene til det norske flagget på begynnelsen av 1800tallet hadde de samme form og farge elementene.

Det norske flagget fra 1821 er som de franske og amerikanske flaggene en trikolor basert på fargene blått, hvitt og rødt som symboliserer frihet, likhet og broderskap. Egentlig så det ut til at det norske flagget skulle bli grønt, som representerer frihet og frihetens tre med nye skudd, men også livets tre, dvs. en tilknytning til naturen vi er avhengige av. I tillegg har flagget vårt et dobbelt kors. Det ble valgt både fordi korset er et kjennetegn for flaggene i Skandinavia, men mest fordi det representerer kristendommen.

Målet med signalobjektene i Lillehammer sentrum, er å utforske sammenhengen mellom flagg, objekt og maleriske kvaliteter. De utfordrer vår tolkning av dem som enten rene visuelle uttrykk eller at de skal oppfattes å ha et symbolsk eller assosierende innhold. Det er fordi at de på ett plan kan de ses og leses som ulike objekter ut fra grunnformene med et visuelt utsagn som står på egenhånd, i neste øyeblikk kan de tolkes som variasjoner over trikoloren med kors. Objektene er ikke nødvendigvis et svar, deres oppgave er like mye å stille spørsmålene, få oss til å undre, reflektere og diskutere vårt eget flagg og våre egne verdier. For flagget vårt har tvetydigheter vi må avklare om vi mener at det skal representere landet vårt slik det er i dag og de grunnleggende verdier vi som land mener å stå for.

Noen spørsmål presser seg på:

Er det mulig å ha et norsk flagg med kors i et land som vil være multikulturelt?

Burde vi fjerne korset fra flagget vårt?

Kunne vi hatt et kryss i stedet som kan symbolisere et møtepunkt og noe som forgreiner seg utover, eller kan symbolikken i dagens flagg omdefineres til dette?

Kunne det blå byttes ut med grønt som har betydningen av både frihet og en grunnleggende naturforståelse som viser at vi likestiller natur med mennesker og viser at vi innser vår avhengighet av den, slik dette er definert hos økosofer som Arne Næss? Dette er begreper man ikke diskuterte for 200 år siden, men som er aktuelle i vår tid og vil være grunnleggende verdier vi må bygge vårt samfunn omkring, uavhengig av politisk eller filosofisk oppfatning.

Anna Widén

"Ankomst"

Foto: kunstneren

Bakgården, Kulturhuset Banken.

Installation byggd av överskottsmaterial från skogsbruk och ull från gammalnorsk spælsau*.

Om verket

Det är påsk och stilla i gatorna i Lillehammer. Jag är här för att finna en plats, ett hem till en idé som ännu inte är formulerad. Jag står i trappan i Kulturhuset Banken och ser ut i bakgården efter några timmars vandring i staden. Hittills är det lite som tyder på att jag fått kontakt eller blivit inspirerad, för jag känner mig lat. Då ser jag plötsligt skjulet. Och framför det ett hallonsnår, och är det inte en kompost där också? Kulturens bakgård! Tröttheten försvinner och arbetet kan börja.

Jag ser för mig hur skjulets fönster har spruckit av trycket inifrån. Hela huset är fyllt av expanderande materia. I komposten växer obestämbara, livskraftiga varelser som ser ut att bestå av den samma materien. Varelserna kan förflytta sig lika fritt och oberäknligt som insekter eller frö i vinden. Ska de stanna kvar eller försvinna, kanske flytta till en ny plats eller innta en annan byggnad?

Ankomst reflekterar naturens växtkraft och anpassningsförmåga. Naturen tar sig fram där den kan, men i vilken form, utsträckning och med vilka konsekvenser? Människan har i hela sin existens försökt att kontrollera naturen. Först som primitiv jordbrukare, i dag som ett manipulerande och avancerat rovdjur, som lägger under sig jordens urgamla resurser i ett farligt högt tempo.

Genom litteratur och film har populärkulturen länge påpekat risken med vår mänskliga inblandning och inte minst naturens storhet och makt över vår litenhet. Det spektakulära till trots, denna föreställning handlar om vår existens och hur vi hanterar vissheten om livets premisser. Det underliga är hur vi kan höra dessa historier igen och igen utan att riktigt förhålla oss till att de är berättelser om vår verklighet.

Konstnärens bakgrund

Sedan jag flyttade till Hadeland för snart tio år sedan har jag arbetat med material från området jag bor i. Skogen har varit min råvara, ateljé och utställningsarena. Jordbrukslandskapet har fungerat som scenografi och grannens kor har lämnat material till skulpturer. Vindfall och gamla stubbar, med sina egna speciella historier, har inspirerat mig att söka inåt och vidare i ett oändligt varierande landskap.
mer: www.annawiden.no

*Gammalnorsk spælsau är ett urtidsfår som anpassat sig till nordens barska klimat. Trots att ullen är slitstark, vattenavvisande, värmande och svalkande, är den ironiskt nog inte lätt attomsätta, eftersom den har en stor variation av färger och består av sammansatta fibrer. Båda dessa egenskaper gör sortering av ullen tidskrävande och därmed mindre lönsam än den "vanliga" vita ullen.

Jannecke Lønne Christiansen

”Idyll”

en installation i Søndre Park

Som barn søkte jeg alltid ut i naturen. Det å grave fingrene ned i våt jord, finne den første blåveisen eller oppleve lysets skiftninger gjennom døgnet både trøstet og gledet, og gjorde at jeg kjente meg som en del av noe større - noe viktig.

Dette har jeg prøvd å viderføre i mitt arbeid gjennom å bruke landskap og natur som omdreiningspunkt. Både den tilsynelatende idyll og bruddet med denne.

Jeg har arbeidet direkte med naturmaterialer, som tre, jord og stein, iscenesatte fotografier om naturkrefter som vind og kulde, og vært opptatt av hvordan dette kommuniserer i det offentlige rom.

I mine maleri/fotografier er det menneskeskapte kaos som er i sentrum.

Jeg har valgt meg Søndre Park og baksiden av kafebyggets som sted for installasjonen «Idyll». Parken representerer den idealiserte og temmede og skjønne natur. Parken og det tradisjonelle galleriet ligner hverandre ved å skulle representere skjønnhet og behag, - og ha naturen/opplevelsen tilgjengelig uten fysiske anstrengelser.

Tekstbrokkene referer til den norske rødlisten, listen over truede plante og dyrearter.

Idyll beskrives gjerne som det problemfrie, i verden, i naturen og mellom mennesker og deres omgivelser, som landlig idyll, landsby eller småbyliv. Lillehammer er en slik småby som i maleriet blir fremstilt som et idyllisk sted i et vakkert kulturlandskap.

Kunstens bruk av landskap og natur har forandret seg med tiden. I Middelalderen var landskapet og naturen sett på som kaotisk, truende og uberegnelig. I romantikken ble landskap og natur idyllisert og brukt i nasjonalbyggingen, - naturen var vakker, dramatisk og den var norsk. I seinere tider har beskrivelser og bilder av natur og landskap blitt brukt som uttrykk for følelser.

I dag problematiseres både natur og landskap i kunsten på mange forskjellige måter. Miljøspørsmål, økologi og fremmedgjøring er sentral tematikk. Vi lever i et land der det er lett å glemme hva som faktisk truer oss i dag. Naturen er en del av dagliglivet, som rekreasjon og folkehelse. Vi har snø når det er vinter og alle barn går på ski, og alle er ved sjøen om sommeren. Det er ihvertfall sånn vi ønsker å se oss selv.

I denne idyllboblen lever vi, mens vårt forbruk og våre vaner truer vår egen eksistens. Fra andre deler av verden ser vi reportarsjer om flom, tsunamier, branner og konflikter om naturessurser. Alt dette skjer rett forann øynene våre, men her hvor vi bor er det ikke så synlig - ennå.

Redselen for naturen og for kaoset er tilbake, i kunsten og i nyhetsbilde. Vi ser daglig fotografier av ekstremvær og natutkatastrofer. Men fortsatt framstilles den norske naturen, og det norske jordbruk, som rent, og vårt forhold til natur fremstilles som heroisk i forhold til ekspedisjoner og bruk av naturen som konkurransearena.

Vi blir fortalt at du er hva du spiser, men vi har ikke lenger kontroll over hva vi får i oss. Menneskenes forsøk på å kontrollere naturen har ført galt avsted. Byer oversvømmes av søppel, skoger brennes ned og større og større områder i verden blir ørken. Artsmangfoldet i naturen reduseres og verdens såkorn er i fare for å bli kjøpt opp og monopolisert av b.la. firmaet Monsanto. Et firma der oljenasjonen Norge har store interesser.

Når kunsten, speiler omgivelsene. Hva ser du? deg selv ? Og hva gjør det med deg?

PS:

Under utstillingsperioden vil Parkkafeen servere en økologisk og kortreist rett, med navnet «Idyll».

Landskap; en sosial konstruksjon.

Av Patrick Huse – Billedkunstner, kurator.

Ingen betydelig bevegelse i kunsten forblir uavhengig av sosiale og historiske forhold.

Sitat: Edward Lucie-Smith, Art Nature Dialogues, State University of New York Press, 2004, xi.

Valg av åpningsutstilling er knyttet til kunstens sosiale rolle, tilhørighet og forståelse av landskap og miljø. Historisk har natur og landskap, sammen med menneskelig aktivitet vært to av de viktigste elementene i kunstnerisk produksjon. I tidligere tider ble landskapet i kunsten brukt som kulisse for menneskelige handlinger og utviklet seg til Land Art og andre mere konseptuelt rettede og stedsspesifikke landskapsprosjekter.

Begrepet landskap ble først opptegnet i 1598 og var lånt fra kunstneres terminologi i Holland gjennom 16. århundre. Hollandske malere hadde som målsetting å bli ledende innenfor landskaps-genren. Det hollandske ordet landschap hadde tidligere betydningen område, distrikt eller egn også utledet fra høytysk landshaft og fra gammel engelsk landscape. Oversatt til nyere engelsk fikk begrepet en mere kunstnerisk betydning som sceneri, og overført til i mere billedlig forstand.

Vår forståelse av landskapet har endret seg med samfunnsmessige utvikling og gjøremål og vi snakker i dag om et utvidet landskap gjennom begreper som «det politiske landskap», «det økonomiske landskap», «det sosiale landskap» osv. Landskapet har i dag nådd et punkt hvor vår tilværelse er truet av våre egne handlinger påført natur og miljø, og er ikke lenger en forutsigbar faktor. Landskapet er i dag en arena for det som kan defineres som prioritert ressurs utvikling. Utstillingen har som mål å være et bidrag til vår naturforståelse og ikke se natur som noe separert fra mennesket men snarere som et spill av oss selv og våre aktiviteter. Med dette som utgangspunkt ønsker vi å tilføre et visuelt/estetisk perspektiv hvor landskap, natur og identitet kan få en kunstnerisk behandling. Vår forståelse av natur synliggjør også hvordan vi forstår oss selv og hvordan vi definerer vår plass i naturen. Landskapskunsten fra tidlig maleri til dagens konseptuelle landskapsprosjekter beskriver menneskets syn på landskap og natur opp gjennom historien. Kunstnere som befinner seg i relasjon til natur, kulturelle og politiske brytninger

forteller noe om samfunnet og hvordan kunsten kan være kunnskapsbærende, informerende og deltagende i samfunnet.

For at vi skal få en nærmere forståelse av naturen er det viktig å forstå forskjellige gruppers definisjon og forhold til natur og omgivelser. I århundrer har vi antatt at historie og kunst har vært ugunstig knyttet til økonomisk utvikling i Vestlig sivilisasjon. Kunst og forskjellige kulturelle uttrykk er viktige for samfunnet og forteller noe om hvem vi er, hvor vi kommer fra og hvor vi skal. Ingen betydelig bevegelse i kunsten forholder seg uavhengig av historiske og sosiale endringer.

Kunstens endringer og bevegelser synliggjør også endringer i vår forståelse av samfunnet. Med menneskets samfunnsmessige endringer og definisjoner, endrer også mennesket definisjon av seg selv. Hvilken sosial utvikling vi ønsker er også preget av hvem som til enhver tid har definisjonsmakt og hvem som skal bestemme hva vi skal se og hva vi skal oppleve. Kunsten kan påvirke gjennom sine egne variasjonsmuligheter. Hvis vi kan gjenkjenne det store mangfold av form, materialer og kombinasjoner av materie som eksisterer i naturen, kan vi lære både fra kunsten og naturen. Naturen bidrar til å skape og definere mening.

Personlig kan jeg vel si at jeg aldri har opplevd motsetningsforhold eller fornemmet ekskludering i naturen, mens derimot kulturelt betingede meninger eller miljøer ikke til en hver tid er sosialt inkluderende.

Når denne utstillingen handler om kunst i natur og natur i kunsten, er det fordi den behandler forskjellige tilnærminger til det samme; identitet og et iboende ønske om tilhørighet. Naturen er et kompleks og sammensatt tema i Vestlig kultur; naturen som prosess og naturen som en fysisk omgivelse, eller naturen som horisonter som endrer seg etter hvert som vi beveger oss. Dette synliggjør også naturen som sosial konstruksjon eller referer seg til naturen som en fysisk prosess. Uansett eksisterer ikke naturen separat eller upåvirket av menneskelige handlinger.

Mange kunstnere har arbeidet med forskjellige tilnærmelser til landskap, til natur og identitet. Ofte i nær tilknytning til sitt lokale miljø og distribusjon av det, eller etablering av kunstneriske ideer i andre miljøer som kan bidrar til kulturell utveksling og samhandling. Felles for begge ytringer er at de referer seg til fysiske omgivelser, enten presentasjoner i et miljø eller miljøet presentert i kunstnerisk produksjon. Miljømessige forhold er mere i fokus enn noensinne. Fra forhistorisk tid har menneskene forvandlet naturen og søkt måter

å knytte seg til naturkreftene. Fra forståelse, deltagelse og tilknytning har man i Vestlig kultur endret syn og beveget seg i retning dominans, kontroll og nytte. Kunstnere har gjennom historien i stor grad vært opptatt av mønstre, strukturer og systemer i naturen og er det fremdeles. Kunsten i dag søker i noen grad å delta i en samfunnsdebatt knyttet til miljø og tilhørighet. Kunsten kan også sies å være undervurdert som kilde til forståelse i en seriøs samfunnsdebatt.

Sitat: Martin Warnke, 1994, 145. 1)

«Det var en tid hvor vi likte å tenke på landskapet som noe som kompenserte oss for et tap. I landskapet søkte vi noe som ikke lenger var en naturlig rettighet. Landskapet ble et fristed for de siviliserte hvor de kunne erfare hva som var tapt, undertrykket eller glemt i den økonomiske, sosiale eller private verden de tilhørte; og landskapet kunne bevisst bli oppsøkt som en ideal destinasjon kun når naturen ikke lenger var en naturlig del av menneskelivet. Uansett hvor mye naturen ble kamuflert og redefinert i en hvilken som helst periode ble naturen allikevel en sann og genuin autoritet, hvor visse normer for adferd må aksepteres for å kunne forbli human».

Alt landskap bidrar til identitetsdannelse. Vår forståelse av landskapet avhenger i stor grad av hvordan vi identifiserer oss med naturen. Istedenfor å se landskapet som et objekt som kan sees på, skulle vi heller oppfatte naturen som en prosess som skaper sosial og subjektiv bevissthet. Mønstre og strukturer i landskapet etablerer et visuelt språk som reiser spørsmålet om i hvilken grad naturen oppfattes som en del av samfunnet. Når vi bruker samlebegrepet natur, blir dette også spørsmål om hva som egentlig menes. Snakker vi om fugler, fjell, mennesker eller dyr osv. Hva betyr egentlig “naturen som sosial konstruksjon”, noe som ofte har blitt en forenklet generelt uttrykk for forskjellig forståelse av naturen, kunnskap og verden for øvrig. For at vi skal få en nærmere forståelse av naturen er det viktig å forstå forskjellige gruppers definisjon og forhold til natur og omgivelser.

For noen er naturen en konseptuell konstruksjon, hos andre er natur noe som refereres til som en prosess i en fysisk eller materiell forstand eller vi diskuterer utnyttelsesgraden. Dette er vanskelige filosofiske og politiske spørsmål som kan besvares på en rekke forskjellige måter avhengig av definisjon, geografisk tilhørighet, befolkningsmessig, sosial og politisk oppfatning. Dette kan også sette søkelyset på forholdet mellom en lineær og sirkulær naturoppfatning og hvordan ulik naturoppfatning bæres frem av ulike kulturer.

En dualisme i vestlig kultur er nært knyttet til motsetningsforholdet mellom natur og kultur og reflekterer også vårt instrumentelle forhold til naturen som speiles gjennom vårt

forhold til landskapet. Dette kommer til syne i en generell praksis i vestlig kultur som ser landskapet som et redskap til å betjene menneskelige interesser. Underlig nok er dette ikke tilstrekkelig vektlagt i et langsiktig perspektiv sosialt, økonomisk og politisk. Landskapet har alltid vært en del av naturen og er det fremdeles. Hvis vi kun finner en instrumentell verdi i naturen trenger vi å rekonstruere vårt levesett for å kunne se en iboende verdi i naturen. Uten menneske ville ikke landskapet eksistere fordi det er en kulturell konstruksjon.

Sitat: Gunnar Sørensen, Naturen som konstruksjon, 2001, s.125. ²⁾

Kunstprosjekt knyttet til naturoppfatning reiser mange og i utgangspunktet enkle spørsmål, blant annet om hva natur egentlig er, hvorledes begrepet brukes i ulike sammenhenger, og hvorledes det forholder seg til «landskap». Natura betyr egentlig fødsel, og romerne brukte det om alt som hadde «tilkommet av seg selv», i motsetning til det som var skapt ved menneskers inngripen – natura, non manu. Dermed var naturen å anse som et råmateriale for virkeligheten, eller den betegnet det som var utenfor mennesket, utenfor dens ånd og fremfor alt utenfor det mennesket fremstilte. Derfor ble naturen å anse som en motsetning til kulturen, som altså i utgangspunktet representerte det oppdyrkede. Følgelig sto naturen for det ikke utbygde og det ubehandlede råstoff. Og slik representerte den også det motsatte av sivilisasjon.

Utstillingen “Landscape; a Social Construction of Nature and Environment” består av forskjellige uttrykk og elementer knyttet til landskap, miljø, språk, flyktighet, endring og orientering i forhold til verden forøvrig. Mange av de deltagende kunstnerne har arbeidet med landskap og stedsspesifikke prosjekter over lengere tid. I denne utstillingen ønsker jeg å trekke slik virksomhet inn i by landskapet i Lillehammer både innendørs og utendørs. Dette fordi vi så ofte glemmer at byen er lokalisert i landskapet. Forholdet til naturen inkluderer bl.a. miljøspørsmål, identitet, menneskerett, stedsorientering og det flerkulturelle etc. i en dialog mellom det individuelle og det kulturelle, mellom det lokale og det globale.

Notes:

¹⁾ Political Landscape, Martin Warnke, Reaktion Books Ltd Great Britain 1994

²⁾ Penetration, Patrick Huse - Gunnar Sørensen, Naturen som konstruksjon, Delta Press / Stenersen museet Norge 2001.